

Justyna Łapińska

Funkcjonowanie przedsiębiorstw a międzynarodowa konkurencyjność czeskiej gospodarki

Ekonomiczne Problemy Usług nr 73, 609-618

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

dr JUSTYNA ŁAPINSKA
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

FUNKCJONOWANIE PRZEDSIĘBIORSTW A MIĘDZYNARODOWA KONKURENCYJNOŚĆ CZESKIEJ GOSPODARKI

Streszczenie

Według instytucji i organizacji zajmujących się badaniem konkurencyjności gospodarek Republika Czeska jest jednym z najlepiej ocenianych krajów, spośród tych, które przeszły drogę transformacji systemowej i stały się członkiem Unii Europejskiej. Twórcy rankingów konkurencyjności mają świadomość wagi czynników mikroekonomicznych. Podkreślają, że zdolność gospodarki do trwałego rozwoju i podnoszenia poziomu życia ludności jest uzależniona od konkurencyjności w obszarze działalności biznesu. W opracowaniu podjęto próbę oceny wpływu sektora przedsiębiorstw na międzynarodową konkurencyjność czeskiej gospodarki. Z przeprowadzonych analiz wynika, że kraj ten ma stosunkowo korzystne warunki do rozwoju przedsiębiorczości – Czechy są bowiem krajem o ponadprzeciętnym poziomie wolności gospodarczej. Z badań przeprowadzonych przez Światowe Forum Ekonomiczne wynika, że obszar oceny, zwany „poziomem biznesu”, stanowi relatywną przewagę konkurencyjną Republiki Czeskiej.

Wprowadzenie

W literaturze przedmiotu pojęcie konkurencyjności używane jest w odniesieniu do przedsiębiorstw, sektorów, regionów, państw, a także organizacji ponadnarodowych. O ile kategoria konkurencyjności przedsiębiorstw nie wzbudza większych kontrowersji, o tyle w odniesieniu do tworców terytorialnych, takich jak region czy państwo, pojawiają się poważne problemy z definicją. Sytuacja taka jest konsekwencją różnic w zakresie cech i celów przedsiębiorstw i państw oraz odmiennej natury ich konkurowania, co wynika w dużej mierze z różnych strategii i instrumentów osiągania swoich celów. Najogólniej mówiąc, głównym celem przedsiębiorstwa jest przetrwanie na rynku i maksymalizacja zysku w długim okresie, natomiast dla państwa – gospodarki jako całości, istotne jest podnoszenie poziomu życia ludności.

Celem niniejszego opracowania jest próba oceny wpływu sektora biznesu na międzynarodową konkurencyjność czeskiej gospodarki. Głównym źródłem danych

i informacji były rankingi konkurencyjności publikowane przez Światowe Forum Ekonomiczne (World Economic Forum – WEF), prezentujące profile konkurencyjne prawie 140 gospodarek oraz raporty The Heritage Foundation (HF), w których ocenia się konkurencyjność krajów w obszarze uwarunkowań działalności biznesu.

Przedsiębiorstwa a konkurencyjność gospodarki – wybrane aspekty

W wielu definicjach konkurencyjności gospodarek podkreśla się, że jest ona bardzo ściśle związana z konkurencyjnością funkcjonujących w nich przedsiębiorstw¹. Zdaniem M.E. Portera, jeśli założy się, że zasadniczym celem państwa jest poprawa standardu życia społeczeństwa, to może się ona dokonać jedynie dzięki efektywności wykorzystania narodowych zasobów pracy i kapitału, a o tym przesądzają wyniki osiągane przez firmy². Przedsiębiorstwa powinny ciągle zwiększać efektywność istniejących sektorów przez wytwarzanie coraz to lepszych jakościowo produktów, wprowadzanie do nich nowych, pożądanych atrybutów, ulepszanie technologii oraz zwiększanie sprawności produkcji. W swoim modelu analizy konkurencyjności gospodarczej Porter wskazuje, że na poziomie mikroekonomicznym o przewadze konkurencyjnej danego państwa decydują cztery grupy wzajemnie współzależnych czynników:

- czynniki produkcji (zasoby i infrastruktura),
- charakter popytu krajowego,
- sektory, gałęzie pokrewne i wspomagające,
- strategię, strukturę i rywalizację firm³.

Na istotną rolę przedsiębiorstw w budowaniu konkurencyjności gospodarki wskazują także K. Esser, W. Hillebrand, D. Messner i J. Meyer-Stammer, którzy są zwolennikami pojęcia konkurencyjności systemowej⁴. Wyróżniają cztery poziomy analizy konkurencyjności mikro, mezo, makro i meta. Wszystkie te czynniki, które bezpośrednio łączą się z funkcjonowaniem przedsiębiorstw to poziom mikro. Poziom mezo stanowią struktury pomocnicze, które dopełniają działania podejmowane przez przedsiębiorstwa. Są to m.in. poszczególne polityki państwa, np. eduka-

¹ Szeroki przegląd definicji konkurencyjności gospodarki zawierają m.in. prace: J. Bossak, W. Bieńkowski, *Międzynarodowa zdolność konkurencyjna kraju i przedsiębiorstw. Wyzwania dla Polski na progu XXI wieku*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2004, s. 30–44; J. Misala, *Międzynarodowa zdolność konkurencyjna i międzynarodowa konkurencyjność gospodarki. Podstawy teoretyczne*, Wyd. Politechniki Radomskiej, Radom 2007, s. 21–40.

² M.E. Porter, *Porter o konkurencji*, PWE, Warszawa 2001, s. 198–199.

³ M.E. Porter, *The Competitive Advantage of Nations*, Free Press, New York, 1990, s. 71–72, za: M.J. Stankiewicz, *Konkurencyjność przedsiębiorstwa. Budowanie konkurencyjności przedsiębiorstwa w warunkach globalizacji*, Dom Organizatora, Toruń 2005, s. 32.

⁴ K. Esser, W. Hillebrand, D. Messner, J. Meyer-Stammer, *Systemic Competitiveness – New Challenges to Business Politics*, „Economics” 1999, Vol. 59, s. 62, za: K. Żukrowska, *Konkurencyjność systemowa w procesie transformacji. Przykład Polski*, w: *Konkurencyjność gospodarki Polski w dobie integracji z Unią Europejską i globalizacji*, red. J. Bossak, W. Bieńkowski, Instytut Gospodarki Światowej, Kolegium Gospodarki Światowej SGH, Warszawa 2001, s. 174.

cyjna, handlowa itp. Polityka państwa kształtująca środowisko makroekonomiczne tworzy poziom makro, natomiast na poziomie meta analizowane są takie czynniki, jak zdolność społecznej integracji czy modele społeczno-gospodarcze oraz ich wpływ na rozwój gospodarczy. Pojęcie konkurencji systemowej uwzględnia elementy ekonomii przemysłowej i innowacyjnej, jak również socjologię przemysłową, w szczególności te jej elementy, które odnoszą się do aspektów instytucjonalnych współpracy.

W dyskusjach na temat międzynarodowej konkurencyjności gospodarek pojawiają się czasem głosy, że to nie kraje są konkurentami w skali międzynarodowej, lecz przedsiębiorstwa, które prowadzą działalność na ich terenie⁵. Większość badaczy zajmujących się tą problematyką jest jednak zgodna, że „określona efektywność podmiotów gospodarczych niższego szczebla niż krajowy nie powstaje w próżni”⁶. J. Meyer-Stamer wyraźnie podkreśla, że konkurencyjność powstaje na poziomie przedsiębiorstw, ale jednocześnie nie umniejsza to roli czynników z poziomów meta, makro i mezokonkurencyjności⁷.

Sektor przedsiębiorstw w wybranych raportach konkurencyjności gospodarek

Każdego roku ukazują się raporty, w których próbuje się określić pozycję konkurencyjną poszczególnych gospodarek. Do najbardziej znanych należą rankingi publikowane przez Światowe Forum Ekonomiczne (World Economic Forum – WEF) oraz Międzynarodowy Instytut Rozwoju Zarządzania (International Management Development – IMD). Obie instytucje konstruuja własne, często dość skomplikowane modele, na podstawie których prowadzą badania. W ocenach posługują się kompleksowymi miernikami, uwzględniającymi nawet kilkaset różnych czynników, które w mniejszym lub większym stopniu wpływają na konkurencyjność badanych podmiotów. Metodologia oceny, jaką wykorzystują twórcy rankingów konkurencyjności, nie jest wolna od krytyki. Zastrzeżenia dotyczą w szczególności prac Międzynarodowego Instytutu Rozwoju Zarządzania⁸. Stąd w dalszej części pracy podstawowym źródłem danych i informacji będą raporty WEF⁹.

⁵ Punktem wyjścia tej dyskusji stał się artykuł: P. Krugman, *Competitiveness: A Dangerous Obsession*, „Foreign Affairs” 1994, Vol. 73, No. 2, s. 28–44.

⁶ J. Misala, *Międzynarodowa zdolność...*, s. 41.

⁷ J. Meyer-Stamer, *Konkurencyjność systemowa*, „Gospodarka Narodowa” 1996, nr 3, s. 3.

⁸ Zarzuty dotyczą m.in. braku definicji podstawowych pojęć czy kategorii, braku rozróżnienia między konkurencyjnością o charakterze wynikowym a zdolnością konkurencyjną, stosowania wskaźników kompozytowych, będących sumą słabości i silnych stron. Zob. J. Bossak, *Teoria i metodologia. Krytyczna ocena stosowanych metod analizy*, w: *Polska. Raport o konkurencyjności 2006. Rola innowacji w kształtowaniu przewag konkurencyjnych*, red. M.A. Weres, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2006, s. 260–261.

⁹ Warto również zwrócić uwagę na fakt, że w rankingach IMD uwzględnia się znacznie mniejszą liczbę krajów. W raporcie z 2010 r. było to 58 gospodarek, podczas gdy w rankingu WEF 139.

Relatywnie najbardziej zaawansowaną koncepcję oceny konkurencyjności gospodarki stosuje Światowe Forum Ekonomiczne. Posługuje się ono nowoczesnym miernikiem – wskaźnikiem konkurencyjności globalnej (*Global Competitiveness Index*), który zawiera w sobie zarówno mikro-, jak i makroekonomiczne podstawy konkurencyjności gospodarki¹⁰. Metoda oceny według WEF opiera się na dwunastu filarach konkurencyjności, które zostały podzielone na trzy grupy. Owe trzy grupy filarów są traktowane przez Światowe Forum Ekonomiczne jako uzupełniające się wymiary konkurencyjności. Zalicza się do nich wymogi podstawowe (*basic requirements*), stymulatory efektywności (*efficiency enhancers*) oraz innowacyjność i złożoność (*innovation and sophistication factors*). Poszczególne filary tworzące wyżej wymienione wymiary konkurencyjności przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1

Filary konkurencyjności gospodarki według Światowego Forum Ekonomicznego

Wymogi podstawowe (<i>Basic requirements</i>)	Stymulatory efektywności (<i>Efficiency enhancers</i>)	Innowacyjność i złożoność (<i>Innovation and sophistication factors</i>)
Institucje Infrastruktura Stabilność makroekonomiczna Zdrowie i edukacja podstawowa	Szkolnictwo wyższe i doskonale- nie zawodowe Efektywność rynków dóbr Efektywność rynku pracy Rynki finansowe Zaawansowanie technologiczne Rozmiary rynku	Poziom (złożoność) bizne- su Innowacyjność

Źródło: *The Global Competitiveness Report 2010–2011*, World Economic Forum, Geneva 2010, s. 9.

Mając na uwadze cel niniejszej pracy, warto zwrócić uwagę na trzeci wymiar, który związany jest z koncepcją konkurencyjności biznesowej WEF. Według tej koncepcji produktywność gospodarki i dobrobyt społeczeństwa uzależnione są głównie od trzech wzajemnie powiązanych obszarów:

- mikroekonomicznego potencjału gospodarki (krajowego oraz filii zagranicznych) w dużej mierze będącego konsekwencją możliwości i zdolności firm do prowadzenia złożonych form swojej działalności (*sophistication of companies*);
- jakości otoczenia biznesowego, w którym te przedsiębiorstwa funkcjonują;

¹⁰ Uwzględnione we wskaźniku GCI elementy są agregowane przy zastosowaniu metody średniej ważonej, co niewątpliwie stanowi o jego przewadze nad innymi miernikami. Szerzej na temat konstrukcji wskaźnika: *The Global Competitiveness Report 2010–2011*, World Economic Forum, Geneva 2010, s. 12.

- poziomu rozwoju klastrów, które przynoszą wymierne korzyści ze współpracy z pokrewnymi branżami, kooperantami, poddostawcami czy instytucjami¹¹.

W badaniach tych zwracano się do menedżerów o oceny czynników determinujących konkurencyjność ich firm w skali krajowej i międzynarodowej.

Ocenę konkurencyjności gospodarek zawierają również raporty publikowane przez The Heritage Foundation (wspólnie z „Wall Street Journal”). Badanie HF nazywane jest badaniem wolności gospodarczej, jednakże w istocie sprowadza się do oceny konkurencyjności krajów w obszarze uwarunkowań działalności biznesu.

Pod pojęciem wolności gospodarczej autorzy raportu rozumieją brak wymuszania i ograniczania działalności produkcyjnej, dystrybucji oraz konsumpcji dóbr i usług poza poziom niezbędny dla jej ochrony i podtrzymania¹². Do pomiaru wolności gospodarczej wykorzystują dziesięć następujących kategorii wolności: wolność biznesową, handlową, podatkową, wielkość sektora publicznego, wolność monetarną, inwestycyjną, finansową, prawa własności, wolność od korupcji oraz wolność pracy¹³. W zależności od przedziału, w jakim znajduje się indeks wolności gospodarczej, kraj jest zaliczany do jednej z pięciu następujących kategorii gospodarek:

- kraje odznaczające się pełną wolnością gospodarczą (indeks wolności gospodarczej w przedziale 80–100 pkt.);
- kraje, w których dominuje wolność gospodarcza (indeks przyjmuje wartości z przedziału 70–79,9 pkt.);
- kraje umiarkowanie wolne gospodarczo (indeks w przedziale 60–69,9 pkt.);
- kraje, w których przeważa brak wolności gospodarczej (indeks z przedziału 50–59,9 pkt.);
- kraje, w których brakuje wolności gospodarczej (indeks w przedziale 0–49,9 pkt.).

Funkcjonowanie przedsiębiorstw a konkurencyjność czeskiej gospodarki w świetle wybranych rankingów międzynarodowych

Według instytucji i organizacji monitorujących i oceniających gospodarkę Republika Czeska odznacza się stosunkowo wysokim poziomem konkurencyjności. Jest bowiem jedną z wyżej notowanych gospodarek spośród tych, które przeszły

¹¹ E.M. Jagiello, *Strategiczne budowanie konkurencyjności gospodarki*, Wyd. Poltext, Warszawa 2008, s. 45.

¹² *2009 Index of Economic Freedom*, The Heritage Foundation and Dow Jones & Company, Washington 2009, s. 11.

¹³ Szerzej na temat istoty poszczególnych wolności gospodarczych, np. E.M. Jagiello, *Strategiczne budowanie...*, s. 47–48.

drogę transformacji systemowej i stały się członkiem Unii Europejskiej. Z raportu WEF z 2010 r. wynika, że Republika Czeska jest 36. gospodarką na świecie. W rankingu IMD uplasowała się na 29. pozycji, natomiast według badania HF na 34. (tab. 2).

Tabela 2

Pozycja Republiki Czeskiej w rankingach międzynarodowej konkurencyjności gospodarek według oceny Światowego Forum Ekonomicznego (WEF), Międzynarodowego Instytutu Rozwoju Zarządzania (IMD) oraz The Heritage Foundation (HF) w latach 2007–2010

Raport z roku	Ranking WEF	Liczba punktów (max=7)	Ranking IMD	Liczba punktów (max=100)	Ranking HF	Liczba punktów (max=100)
2008	33	4,62	28	62,247	37	68,5
2009	31	4,67	29	66,755	37	69,4
2010	36	4,57	29	65,443	34	69,8

* W raportach WEF i HF analizowano i oceniano konkurencyjność znacznie większej liczby krajów niż w pracach IMD. W raporcie z 2010 r. ranking WEF uwzględniał 139 gospodarek, HF – 183, natomiast IMD – 58.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Global Competitiveness Report*, za lata 2008–2010, World Economic Forum, Geneva; *World Competitiveness Yearbook*, za lata 2008–2010, International Management Development, Lausanne; *Index of Economic Freedom*, za lata 2008–2010, The Heritage Foundation and Dow Jones & Company, Washington.

Do czynników przyczyniających się w sposób istotny do podnoszenia konkurencyjności czeskiej gospodarki zalicza się przede wszystkim innowacje, które lokują ten kraj na 27. pozycji w świecie. Ważne są również nakłady na działalność badawczo-rozwojową, a także kształcenie na poziomie podstawowym i wyższym oraz doskonalenie zawodowe. Konkurencyjność czeskiej gospodarki mogłaby być wyższa, gdyby nie ograniczenia w niektórych z obszarów. Dotyczą one w szczególności infrastruktury oraz otoczenia instytucjonalnego.

Obszar konkurencyjności, zwany poziomem biznesu, jest nieco lepiej oceniany niż cała gospodarka. Z raportu z 2010 r. wynika bowiem, że pozycja Republiki Czeskiej wyznaczona tym czynnikiem jest wyższa (o 2 miejsca) niż pozycja wyznaczona globalnym indeksem konkurencyjności GCI (tab. 3). W obrębie tego czynnika szczególnie korzystnie oceniane są jakość i liczba dostawców lokalnych (odpowiednio 17. i 22. pozycja w 2010 r.) oraz stopień delegowania władzy w przedsiębiorstwach (24. miejsce). Konkurencyjność czeskiej gospodarki zdecydowanie ogranicza stopień kontroli zagranicznych kanałów dystrybucji. Czynnikiem ten lokuje Czechy na odległej 117. pozycji. Relatywnie niekorzystną pozycję kraj ten zajmuje w zakresie rozwoju przedsiębiorczości opartej na klastrach oraz rozwoju marketingu w przedsiębiorstwach (w obu przypadkach 41. pozycja w 2010 r.). Niezbyt dobrze jest również oceniany charakter przewagi konkurencyjnej czeskich przedsiębiorstw na rynkach zagranicznych (42. pozycja w świecie wyznaczona tym

czynnikiem). Wiele czeskich firm funkcjonuje na rynkach zagranicznych, dzięki przewadze w zakresie kosztów produkcji, często będących konsekwencją niższych kosztów pracy lub też dysponowania określonymi zasobami naturalnymi. Warto jednak podkreślić, że w tym zakresie następuje systematyczna poprawa, coraz więcej jest bowiem przedsiębiorstw, które wyróżniają się na rynku wyjątkowym (często zawansowanym technologicznie) produktem czy procesem.

Tabela 3

Konkurencyjność międzynarodowa Republiki Czeskiej w obszarze „poziom biznesu” według Światowego Forum Ekonomicznego w latach 2007–2010

	Czynnik	2008	2009	2010	Zmiana pozycji w rankingu w latach 2008–2010
filar 11	poziom biznesu	4,8 (29)	4,8 (25)	4,5 (34)	spadek o 5 miejsc
11.1	liczba dostawców lokalnych	5,7 (8)	5,7 (8)	5,4 (22)	spadek o 14 miejsc
11.2	jakość dostawców lokalnych	5,4 (21)	5,6 (15)	5,4 (17)	awans o 4 miejsca
11.3	poziom rozwoju klastrów	4,0 (35)	4,1 (34)	4,0 (41)	spadek o 6 miejsc
11.4	charakter przewagi komparatywnej	3,7 (48)	3,9 (35)	3,8 (42)	awans o 6 miejsc
11.5	łańcuchy wartości	4,8 (22)	4,7 (21)	4,3 (29)	spadek o 7 miejsc
11.06	kontrola zagranicznych kanałów dystrybucji	3,9 (85)	3,7 (91)	3,5 (117)	spadek o 32 miejsca
11.07	złożoność procesu produkcji	4,7 (26)	4,7 (27)	4,6 (34)	spadek o 8 miejsc
11.08	zakres marketingu	5,1 (32)	4,9 (34)	4,6 (41)	spadek o 9 miejsc
11.09	delegowanie władzy	4,4 (46)	4,4 (32)	4,3 (24)	awans o 22 miejsca

Uwagi: Wskaźnik konkurencyjności przyjmuje wartości od 1 do 7; im wyższy wskaźnik, tym wyższy poziom konkurencyjności. W nawiasie podano miejsce Republiki Czeskiej w rankingu wyznaczone określonym czynnikiem.

Źródło: opracowanie na podstawie *The Global Competitiveness Report* za lata 2008–2010...

Raporty The Heritage Foundation nie stanowią bezpośredniej oceny funkcjonowania sfery biznesu w danym kraju, niemniej mogą być cennym źródłem informacji na temat warunków prowadzenia działalności gospodarczej w poszczególnych krajach. Tak też potraktowano je w niniejszym opracowaniu. Z raportów tych wynika, że Republika Czeska jest zaliczana do krajów charakteryzujących się znacznym stopniem wolności gospodarczej. W rankingu z 2010 r. kraj ten został sklasyfikowany na 34. pozycji na świecie. W stosunku do poprzednich dwóch lat nastąpił awans o trzy miejsca. Warto jednak podkreślić, że indeks wolności gospo-

darczej Czech wynosił w ostatnich trzech latach prawie 70 pkt. (tab. 4), był więc blisko dolnej granicy przedziału skupiającego kraje o wyższym poziomie, w których dominuje wolność gospodarcza.

Tabela 4

Indeks wolności gospodarczej Republiki Czeskiej według The Heritage Foundation w latach 2007–2010

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	Zmiana poziomu wolności 2008–2010
Indeks wolności gospodarczej	68,5	69,4	69,8	wzrost
Wolność biznesowa	63,9	65,1	65,5	wzrost
Wolność handlowa	86,0	85,8	87,5	wzrost
Wolność fiskalna	71,3	80,2	80,1	wzrost
Wielkość sektora publicznego (wolność od wydatków rządowych)	45,6	43,0	45,6	bez zmian
Wolność monetarna	80,3	79,7	75,6	spadek
Wolność inwestycyjna	70,0	70,0	70,0	bez zmian
Wolność finansowa	80,0	80,0	80,0	bez zmian
Prawa własności	70,0	70,0	65,0	spadek
Wolność od korupcji	48,0	52,0	52,0	wzrost
Wolność pracy	70,2	67,8	76,4	wzrost

Źródło: *Index of Economic Freedom*, za lata 2008–2010, The Heritage Foundation and Dow Jones & Company, Washington.

Zdecydowanie najwyższe oceny Czechy osiągają w zakresie wolności handlowej, co jest związane z faktem członkostwa w Unii Europejskiej i realizowaniem wspólnej polityki handlowej. W ciągu ostatnich trzech lat indeks wolności handlowej wynosił od 85,8 do 87,5 pkt. Bardzo dobrze oceniana jest także wolność fiskalna (80,1 pkt.). Czechy odznaczają się bowiem relatywnie niskim poziomem podatków. Stawka podatkowa podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiła w 2010 r. 15% od podstawy opodatkowania, natomiast od osób prawnych 19%. W Republice Czeskiej niższe są też niż w wielu innych krajach Unii Europejskiej stawki podatku VAT. Stawka podstawowa wynosi bowiem 20%, a obniżona, którą objęte są m.in. artykuły spożywcze, książki, gazety i czasopisma oraz usługi w zakresie budowy mieszkań – 10%¹⁴. Dobre oceny przeważają także w kwestii wolności finansowej, głównie z uwagi na rozwój sektora bankowego, który jest oceniany jako wysoce konkurencyjny. Rząd ma nadal pakiety większościowe w dwóch bankach. Rynek kapitałowy jest stosunkowo mały, ale przejrzysty. Wolność monetarna, która jest miernikiem stabilności cen w połączeniu z oceną zakresu kontroli cen, została oceniona w Republice Czeskiej na poziomie podobnym do średniej Unii Europejskiej, m.in. z uwagi na implementację ogólnowspólnotowych dyrektyw.

¹⁴ Szerzej na temat systemu podatkowego w Republice Czeskiej zob. *Republika Czeska – przewodnik po rynku*, Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Pradze, Praga 2010, s. 70–94.

Z raportów The Heritage Foundation wynika, że zdecydowanie najsłabiej ocenianą kategorią jest tzw. wolność od wydatków rządowych. W ramach tego wskaźnika są uwzględniane wszystkie rodzaje wydatków łącznie z tymi, które dotyczą konsumpcji, transferów i przedsiębiorstw publicznych. Republika Czeska nie jest jednak w tych ocenach odosobniona, ponieważ większość krajów europejskich charakteryzuje się niskim poziomem wolności od wydatków rządowych. Niskie oceny dotyczą również kategorii zwanej wolnością od korupcji. W ocenie korupcji The Heritage Foundation korzysta z indeksu percepcji korupcji (*Corruption Perceptions Index – CPI*) publikowanego przez Transparency International. Przyczyny korupcji w Republice Czeskiej mają według Transparency International charakter systemowy i są stosunkowo dobrze rozpoznane. Należą do nich m.in. niejasność i niestabilność prawa, problemy z przejrzystością w działaniu administracji rządowej i samorządowej oraz zbyt duża uznaniowość decyzji.

Podsumowanie

Wysoka pozycja w rankingach międzynarodowych sprzyja tworzeniu pozytywnego wizerunku państwa i często przekłada się na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej danego kraju, m.in. w tym celu są one tworzone. Rankingi mają dostarczyć odbiorcy szybkiej, syntetycznej informacji o kondycji danej gospodarki w postaci konkretnej pozycji zajmowanej wśród kilkudziesięciu krajów. Jednocześnie warto zaznaczyć, że owe raporty, choć mają pewne mankamenty, pozwalają na głębszą analizę przyczyn, które zadecydowały o miejscu określonego kraju w rankingu.

Republika Czeska jest krajem o względnie stabilnej gospodarce rynkowej. W 2010 r., Światowe Forum Ekonomiczne sklasyfikowało kraj ten na 36. pozycji w świecie (na 139 krajów podlegających ocenie). Korzystny wpływ na konkurencyjność czeskiej gospodarki mają takie obszary, jak innowacje oraz nakłady na działalność badawczo-rozwojową, sprzyjający klimat dla napływu zagranicznych inwestycji bezpośrednich, kształcenie na poziomie wyższym i zawodowym oraz doskonalenie zawodowe. Pozycja Republiki Czeskiej wyznaczona oceną obszaru zwanego poziomem biznesu lokuje ten kraj na 34. miejscu w świecie.

Oceny The Heritage Foundation pokazują, że w Czechach istnieją stosunkowo dobre warunki do rozwoju przedsiębiorczości. Kraj ten odznacza się wysokim poziomem wolności handlowej, fiskalnej i finansowej. Najsłabiej natomiast jest oceniana wolność od korupcji oraz wydatków rządowych.

FUNCTIONING OF COMPANIES AND INTERNATIONAL COMPETITIVENESS OF THE CZECH ECONOMY

Summary

According to institutions and organizations dealing with the research of economy competitiveness, the Czech Republic is one of the best assessed countries, which passed the stage of system transformation and became a European Union member. Authors of competitiveness ratings are aware of the importance of micro-economy factors. They stress that the economy's ability for continual development as well as the enhancement of the people's level of life depends on the competitiveness in the area of business activity. In this study an attempt to assess the companies' sector influence on the international competitiveness of the Czech economy has been pursued. Pursuant to conducted analyses, it is evident that this country has developed comparatively beneficial conditions for business expansion. Hence, the Czech Republic is a country of a superior level of freedom of establishment. From the evaluation carried out by the WEF, it appears that the area of assessment called "business sophistication" constitutes a relative competitive advantage of the Czech Republic.